

FremSAT den 27. februar 2019 af kulturministeren (Mette Bock)

Forslag

til

Lov om ændring af lov om om biblioteksvirksomhed

(Kommunalt ansvar for en række opgaver vedrørende den nationale fælles bibliotekskatalog)

§ 1

I lov om biblioteksvirksomhed, jf. lovbekendtgørelse nr. 100 af 30. januar 2013, foretages følgende ændringer:

1. Overskriften til kapitel 2 affattes således:

»Kapitel 2 *Statslige og andre tværgående opgaver på biblioteksområdet*«.«

2. Overskriften for §§ 16-18 affattes således:

»Øvrige *statslige og andre tværgående opgaver på biblioteksområdet*«.«

3. § 16 affattes således:

»§ 16. Kommunerne etablerer og vedligeholder i fællesskab en database indeholdende nationalbibliografien, data om materialebestanden på Folkebiblioteker og statslige biblioteker samt evt. supplerende biblioteksdata.

Stk. 2. Kommunerne i fællesskab stiller i videst muligt omfang den nationale fælles bibliotekskatalog til rådighed for enhver ved elektronisk adgang.

Stk. 3. Kommunerne i fællesskab stiller i videst muligt omfang den nationale fælles bibliotekskatalog til rådighed for videre brug.

Stk. 4. Kommunerne i fællesskab kan eje og drive et aktieselskab eller anden selskabsform med begrænset hæftelse med henblik på varetagelsen af opgaverne beskrevet i stk. 1-3, eller kommunerne i fællesskab kan beslutte, at KL løser opgaverne beskrevet i stk. 1-3, herunder at KL kan eje og drive et aktieselskab eller anden selskabsform med begrænset hæftelse med henblik herpå.

Stk. 5. Kommunerne i fællesskab kan henlægge andre relevante fælleskommunale biblioteksopgaver og beslægtede opgaver til et selskab, som drives i medfør af stk. 4.

Stk. 6. Statslige biblioteker, der deltager i bibliotekernes almindelige lånesamarbejde, jf. § 8 og § 13, stk. 2, leverer data om deres materialebestand til den fælles nationale bibliotekskatalog og har adgang til katalogen.

Stk. 7. Kulturministeren fastsætter regler for udarbejdelse af nationalbibliografien.«

§ 2

Loven træder i kraft den 1. januar 2020.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

1. Indledning

Formålet med lovforslaget er at give kommunerne i fællesskab det samlede ansvar for at etablere, vedligeholde og tilgængeliggøre en database indeholdende nationalbibliografien, data om materialebestanden på bibliotekerne samt supplerende biblioteksdata (bibliotekskatalogiseringen). Disse elementer udgør tilsammen den nationale fælles bibliotekskatalog. Dette er en opgave som staten og kommunerne hidtil har løst i fællesskab via DBC A/S. Samlingen af ansvaret hos kommunerne betyder, at kommunerne i fællesskab (evt. via KL) fremover kan fungere som enejer af DBC A/S. DBC A/S kan herved fortsætte som et rent offentligt ejet selskab, men med en klar styringsrelation til én ejer. Det er forståelsen, at kommunernes hensigt er, at DBC A/S fortsat vil varetage de pågældende opgaver med KL som enejer, og at KL vil gennemføre en styrkelse af bestillerfunktionen i forhold til de ydelser, der leveres af DBC A/S, gennem en konsolidering af bestilleropgaven. Hensigten hermed er at sikre optimale muligheder for en effektiv og økonomisk optimal drift af DBC A/S. Lovforslaget giver dog også kommunerne i fællesskab mulighed for senere at træffe beslutning om at varetage opgaverne på en anden måde.

DBC A/S udfører i dag en række opgaver for staten og kommunerne. DBC A/S vedligeholder nationalbibliografien, som er et datasæt over alle danske udgivelser opbygget efter internationale standarder. Basis for nationalbibliografien er materiale afleveret i henhold til lov nr. 1439 af 22. december 2004 om pligtaflevering af offentliggjort materiale. Denne opgave løses for og finansieres af staten. DBC A/S vedligeholder endvidere bibliotekskatalogiseringen, som er et supplerende datasæt om udvalgte danske udgivelser, der er relevant for folkebibliotekerne (det drejer sig om data som f.eks. emneord). Denne opgave løses for folkebibliotekerne mod betaling. DBC A/S vedligeholder samtidig DanBib, der er den database, hvor disse datasæt samles med bestandsdata fra offentlige biblioteker i Danmark, og Bibliotek.dk, der er en portal på nettet, hvor brugerne kan søge i og bestille fra den samlede biblioteksbestand via DanBib. DanBib finansieres af stat og kommuner i fællesskab, mens Bibliotek.dk finansieres af staten alene.

De forskellige opgaver er imidlertid i realiteten en sammenhængende opgave, som går på at etablere, vedligeholde og tilgængeliggøre den nationale fælles bibliotekskatalog. Det er derfor mest hensigtsmæssigt, hvis ansvaret og finansieringen samles hos en offentlig instans i fremtiden. Opgavernes sammenhængende karakter gør det samtidig vanskeligt at etablere en enstrengt styring i forhold til opgaverne ved at adskille dem efter deres nuværende finansiering.

Forslaget om at samle ansvaret for opgaven vedr. den nationale fælles bibliotekskatalog hos kommunerne afspejler også, at den primære bruger af datainfrastrukturen er folkebib-

liotekssektoren. Datainfrastrukturen anvendes dog af alle bibliotekstyper som led i det samarbejdende biblioteksvæsen.

Endelig er det hensigten med forslaget at skærpe det operative fokus på den nationale fælles bibliotekskatalog som ét samlet datasæt, som det også er en væsentlig opgave for DBC A/S at stille til rådighed for videre brug i applikationer eller lignende.

2. Lovforslagets baggrund

DBC A/S – oprindeligt Dansk Biblioteks Center A/S – blev oprettet i 1991, efter at Bibliotekscentralen, som på daværende tidspunkt drev dele af biblioteksinfrastrukturen, gik konkurs. DBC A/S blev på den baggrund oprettet for at sikre en ramme om videreførsel af nøgleaktiviteter på biblioteksområdet. De oprindelige ejere var KL, Københavns Kommune og Gyldendal. Efter beslutning fra Folketingets Finansudvalg tilsluttede staten v. Kulturministeriet sig ejerkredsen pr. 1. januar 1994, hvorefter KL og Kulturministeriet tilsammen havde aktiemajoriteten. Københavns Kommune og Gyldendal afhændede i 2011 deres aktier til KL og Kulturministeriet, hvorefter KL ejer 61,5 pct. af aktierne og Kulturministeriet ejer 38,5 pct. af aktierne.

Virksomheden har i dag ca. 150 medarbejdere, der løser både IT-opgaver og biblioteksfaglige opgaver i form af registrering i nationalbibliografien og bibliotekskatalogiseringen, og selskabet er velkonsolideret med en solid driftsøkonomi. Det har fra starten været hensigten at etablere en virksomhed med fokus på kerneopgaverne for biblioteksvæsenet og på at sikre en stabil drift, og selskabet er karakteriseret ved, at staten og KL til sammen udgør såvel ejere som stort set hele kundekredsen.

Selskabet leverer central datainfrastruktur til de danske biblioteker; infrastruktur som er afgørende for et velfungerende og sammenhængende offentligt biblioteksvæsen i Danmark, og dette er baggrunden for, at man har valgt at fastholde et offentligt ejerskab til selskabet og ikke har fundet opgaverne udbudsegnete. Opgaverne er endvidere, jf. ovenfor, kendetegnet ved, at de vanskeligt lader sig adskille uden at skabe ineffektive arbejdsgange.

Nationalbibliografien er således en national kerneopgave på biblioteksområdet, som udføres efter ensartede internationale standarder, mens bibliotekskatalogiseringen er en serviceopgave i forhold til at levere berigede data, der letter folkebibliotekernes arbejde. I praksis udføres de to opgaver dog langt mest optimalt i en arbejdsgang, og det er derfor væsentligt, at de holdes samlet, trods deres forskellige bibliotekspolitiske status. Ligeledes anskues databasen med biblioteksdata, DanBib, og portalen som giver adgang hertil, Bibliotek.dk, i forhold til ansvar og finansiering som to adskilte opgaver, selvom de reelt er to aspekter af samme opgave.

Den generelle teknologiske udvikling omkring udnyttelse af data, herunder også biblioteksdata, gør det også væsentligt, at der fremover er fokus på at se den nationale fælles bibliotekskatalog som ét samlet sæt data, der bedst muligt kan gøres tilgængeligt for videre brug. Dette er væsentligt for at sikre, at datainfrastrukturen på biblioteksområdet bedst muligt understøtter nye informationsprodukter.

Det er således væsentligt for den optimale løsning af de opgaver, der i dag er henlagt til DBC A/S, at opgaverne behandles som et samlet hele, hvorfor det vil være gavnligt, at ansvar og finansiering vedr. opgaverne samles hos én aktør. Samtidig må det vurderes, at selskabets opgaveløsning har nået en stabilitet og en teknologisk modenhed, der gør, at de hensyn, der lå bag statens indtræden i selskabet tilbage i 1994, ikke længere gør sig gældende.

På den baggrund har KL på kommunernes vegne og staten indgået en aftale – med forbehold for Folketingets vedtagelse af dette lovforslag – som overfører det samlede ansvar for løsningen af de i dag til DBC A/S henlagte opgaver til kommunerne, sammen med den tilhørende statslige finansiering, og som indebærer at kommunerne i fællesskab (gennem KL) overtager af enejerskabet til DBC A/S.

3. Hovedpunkter i lovforslaget

3.1. Gældende ret

Det følger af bibliotekslovens § 16, stk. 1, at staten afholder udgiften til udarbejdelse af nationalbibliografien, der indgår i den nationale fælles bibliotekskatalog. Det følger af bibliotekslovens § 16, stk. 2, at staten bidrager til, at den nationale fælles bibliotekskatalog i videst muligt omfang stilles til rådighed for enhver ved adgang via internet. Det er denne opgave, der i dag løses ved, at staten finansierer Bibliotek.dk.

Det følger af bibliotekslovens § 13, stk. 2, at visse statslige biblioteker skal indgå i bibliotekernes almindelige lånesamarbejde. Dette kræver i praksis, at bibliotekets bestandsdata indgår i DanBib. Det følger af bibliotekslovens § 14 og § 15 at henholdsvis Det Kgl. Bibliotek (tidl. Statsbiblioteket) og NOTA (tidl. Danmarks Blindbibliotek) fungerer som overcentral for folkebibliotekerne på deres respektive områder. Dette kræver i praksis, at bibliotekernes bestandsdata indgår i DanBib.

Statens ansvar for DanBib fremgår ikke direkte af biblioteksloven, men forudsætningen for, at staten kan løse de opgaver for det samlede biblioteksvæsen, der følger af bibliotekslovens kapitel 2 er eksistensen af den nationale fælles bibliotekskatalog, (i dag konkret i form af DanBib). Statens opgaver for det samlede biblioteksvæsen er opsummeret i kapitlets indledende § 8, om at staten fremmer samarbejdet i biblioteksvæsenet og virker for, at brugerne gennem folkebiblioteket har adgang til de statslige og statsstøttede bibliotekers materialer.

Kommunernes opgaver i forhold til datainfrastrukturen fremgår ikke direkte af biblioteksloven, men eksistensen af

denne infrastruktur er i praksis forudsætningen for, at kommunerne kan udføre deres folkebiblioteksopgaver efter loven.

3.2. Kulturministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

Kulturministeriet vurderer, at der i lyset af den teknologiske udvikling og datainfrastrukturens stigende betydning for bibliotekernes opgaveløsning er behov for, at de opgaver, der indgår i tilvejebringelsen af den nationale fælles bibliotekskatalog, i fremtiden løses så sammenhængende som muligt og med ét samlet blik på katalogens funktion.

Det foreslås derfor, at den eksisterende § 16, som fastlægger statens ansvar for nationalbibliografien og for tilgængeliggørelsen af den nationale fælles bibliotekskatalog udgår. I stedet indsættes en ny § 16, hvor det fastlægges, at de nuværende opgaver vedr. den nationale fælles bibliotekskatalog udgør en samlet opgave, der henlægges til kommunerne. Kommunerne forventes, jf. ovenfor, at varetage denne opgave gennem KL. Dette sker med henblik på at henlægge det samlede ansvar og den samlede finansiering af opgaven til én offentlig instans, således at fokus på opgavens samlede karakter styrkes og der etableres en entydig styringsrelation til operatøren på opgaven.

Det foreslås derfor, at kommunerne i § 16, stk. 4 og 5, bemyndiges til fortsat at løse opgaven gennem et selskab, og til at overlade samme selskab andre relevante kommunale opgaver. Endvidere foreslås det med § 16, stk. 3, at data fra den nationale fælles bibliotekskatalog i videst muligt omfang stilles til rådighed for videre brug, med henblik på at forskellige aktører kan producere ydelser til slutbrugere baseret herpå. Herved sikres det, at de producerede biblioteksdata anvendes i videst muligt omfang.

Det er ikke tanken, at lovændringen i øvrigt på nogen måde skal påvirke statens eller de statslige bibliotekers forpligtelser i forhold til at understøtte det samlede biblioteksvæsen, og det foreslås derfor, at de relevante statslige biblioteker med § 16, stk. 6, forpligtes til fortsat at levere de nødvendige data i forhold til at indgå i den nationale fælles bibliotekskatalog og dermed det almindelige lånesamarbejde mv.

Endelig gør det sig omkring nationalbibliografien gældende, at der er tale om en særlig opgave af national interesse, som endvidere skal udføres i overensstemmelse med internationale bibliografiske standarder for at opfylde Danmarks internationale forpligtelser på kulturområdet. Imidlertid lader opgaven sig i praksis vanskeligt adskille fra de øvrige opgaver omkring den nationale fælles bibliotekskatalog, og er i øvrigt også afgørende for datainfrastrukturens værdi for folkebibliotekerne. Derfor foreslås det, jf. ovenfor, at opgaven overføres til kommunerne, men at kulturministeren med § 16, stk. 7, får bemyndigelse til at fastlægge standarder for opgaven, ligesom det allerede sker i dag. Opgaven med fastlæggelse af standarder vil efter forslaget, som ligeledes i dag, blive delegeret til Slots- og Kulturstyrelsen. Bestem-

melsen vil således ikke i praksis medføre større ændringer i relationen mellem DBC A/S og Slots- og Kulturstyrelsen for så vidt angår nationalbibliografien.

Det forudsættes, at de nationalbibliografiske data til stadighed forbliver offentligt eje, og ikke på noget tidspunkt overgår til et selskab ejet og drevet i medfør af den foreslåede § 16, stk. 4.

4. Økonomiske konsekvenser og implementeringskonsekvenser for det offentlige

Overførslen af ansvaret for de i dag statslige dele af de opgaver, som DBC A/S udfører, til kommunerne, vil medføre at den eksisterende bevilling til udarbejdelse og formidling af nationalbibliografien mv. (21.31.09) udgår, og at bevillingen overføres til kommunerne. Der er tale om en nettoudgiftsbevilling på 37,1 mio. kr. (fl-19). På kontoen indgår endvidere en indtægtsbevilling på 3,7 mio. kr., som hidrører fra indtægtsoverførsler fra statslige biblioteker. Heraf overføres midler fra Det Kgl. Bibliotek til kommunerne. De øvrige statslige biblioteker, der indgår i den fælles nationale bibliotekskatalog betaler fortsat for adgangen hertil, som i dag. De statslige bibliotekers betaling forudsættes ikke at stige i forbindelse med stigningen i folkebibliotekernes betaling.

Det bemærkes, at den statslige bevilling i dag indeholder såvel en drifts- som en udviklingsdel, og at den overførte udviklingsdel som udgangspunkt forudsættes at dække den løbende videreudvikling af nationalbibliografien, jf. den foreslåede § 16, stk. 7.

Ændringer i standarder for nationalbibliografien, i medfør af den foreslåede hjemmel i § 16, stk. 7 til kulturministerens regulering heraf, der ligger ud over, hvad der rimeligvis kan forventes håndteret inden for den overførte bevilling, kan dog give anledning til krav om kompensation til kommunerne i henhold til det udvidede totalbalanceprincip.

Der er endvidere enighed mellem KL og staten om, at der i forbindelse med overdragelsen af enejeerskabet til DBC A/S til kommunerne skal ske en styrkelse af bestillerfunktionen i forhold til DBC A/S. Der er enighed om, at finansieringen af bestillerfunktionen i den forbindelse skal forøges fra i dag ca. 1,7 mio. kr. årligt til fremover ca. 5 mio. kr. årligt.

Halvdelen af denne forøgelse, svarende til 1,65 mio. kr., vil efter aftalen blive finansieret af staten ved overførsel til kommunerne. Dette finansieres via eksisterende biblioteksmidler på finansloven.

Det bemærkes, at denne forøgelse ikke er en egentlig følge af lovændringen, men udmønter enighed om at styrke bestillerfunktionen med henblik på at sikre mere optimalt resourceforbrug og opgaveløsning hos DBC A/S. Der er enighed mellem KL og Kulturministeriet om, at denne aftale

med fordel kan udmøntes samtidig med overførslen af ansvaret til kommunerne.

En række administrative opgaver vedr. DBC A/S vil bortfalde i staten, og i stedet overgå til kommunerne (i praksis KL). Der er tale om opgaver vedr. ejerskab og tilsyn mv. Effekten på KL's opgaveløsning må forventes at være uhyre beskedent, da KL allerede løser tilsvarende opgaver som hovedaktionær i DBC A/S, og overgangen til eneaktionær ikke kan forventes at gøre nogen forskel af betydning.

5. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet mv.

Forslaget vurderes ikke at have administrative konsekvenser for erhvervslivet.

6. Administrative konsekvenser for borgerne

Lovforslaget vurderes ikke at have økonomiske eller administrative konsekvenser for borgerne.

7. Miljømæssige konsekvenser

Lovforslaget vurderes ikke at have miljømæssige konsekvenser.

8. Forholdet til EU-retten

Lovforslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter.

9. Hørte myndigheder og organisationer m.v.

Et udkast til lovforslag har i perioden fra den 20. december 2018 til den 23. januar 2019 været i høring hos følgende myndigheder og organisationer mv.:

Aalborg Universitet, Aarhus Universitet, Bibliotekarforbundet, Bibliotekschefforeningen, Børne- og Kulturchefforeningen, CFU Sydslesvig, Copenhagen Business School, Danmarks Biblioteksforening, Danske Gymnasier, Danske Regioner, Danmarks Tekniske Universitet, Danske Universiteter, Det Kgl. Bibliotek, DBC A/S, KL, Kulturelle Samråd i Danmark, Københavns Professionshøjskole, Københavns Universitet, Professionshøjskolen Absalon, Professionshøjskolen UCN, Rigsrevisionen, Roskilde Universitet, Syddansk Universitet, UC Syd, UCL Erhvervsakademi & Professionshøjskole samt VIA University College.

10. Sammenfattende skema

	Positive konsekvenser/ mindreudgifter (hvis ja angiv omfang)	Negative konsekvenser/ merudgifter (hvis ja angiv omfang)
Økonomiske konsekvenser for stat, regioner og kommuner	Ingen	Ingen direkte samlede økonomiske konsekvenser for det offentlige set under ét af lovforslaget. I tilknytning til gennemførelse af lovforslag planlægges udmøntet aftale om styrkelse af bestillerfunktion. Dette vil medføre en samlet forøgelse af de offentlige udgifter til bestillerfunktionen på ca. 3,3 mio. kr., der finansieres af eksisterende biblioteksbevillinger.
Implementeringskonsekvenser for stat, regioner og kommuner	En række administrative opgaver vil bortfalde i staten, men der er tale om opgaver af meget begrænset omfang (under 1. årsværk).	En række administrative opgaver vedr. DBC A/S vil overgå fra stat til kommuner, men det må forventes at have meget beskednen effekt i forhold til KL's eksisterende opgaveløsning.
Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for borgerne	Ingen	Ingen
Miljømæssige konsekvenser	Ingen	Ingen
Forholdet til EU-retten	Forslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter	
Går videre end minimumskrav i EU-regulering	Ja	Nej X

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Til nr. 1

Det foreslås, at overskriften til bibliotekslovens kapitel 2 ændres fra *statslige opgaver på biblioteksområdet* til *statslige og andre tværgående opgaver på biblioteksområdet*, såle-

des at den markerer, at en række tværgående opgaver på biblioteksområdet fremover varetages af kommunerne, i overensstemmelse med den foreslåede ændring af bibliotekslovens § 16.

Til nr. 2

Det foreslås, at overskriften før bibliotekslovens §§ 16-18 ændres fra *øvrige statslige opgaver* til *øvrige statslige og andre tværgående opgaver på biblioteksområdet*, således at den markerer, at en række tværgående opgaver på biblio-

teksområdet fremover varetages af kommunerne, i overensstemmelse med den foreslåede ændring af bibliotekslovens § 16.

Til nr. 3

I den nuværende § 16, stk. 1 bestemmes det, at staten afholder udgiften til udarbejdelsen af nationalbibliografien, som indgår i den nationale fælles bibliotekskatalog. Den nationale fælles bibliotekskatalog findes i databasen DanBib, og indeholder udover nationalbibliografien supplerende data om udgivelser (bibliotekskatalogiseringen) og bestandsdata fra alle biblioteker, som indgår i det almindelige lånesamarbejde. Via systemet kan man således låne på tværs af bibliotekerne.

Det foreslås med den nye § 16, stk. 1, at kommunerne i fællesskab etablerer og vedligeholder en database indeholdende nationalbibliografien, data om materialebestanden på folkebiblioteker og statslige biblioteker samt evt. supplerende biblioteksdata.

Dette indebærer, at kommunerne i fællesskab fremover overtager det samlede ansvar for og finansiering af de opgaver vedr. etablering og vedligeholdelse af den nationale fælles bibliotekskatalog. Ansvar og finansiering er i dag delt mellem stat og kommuner, idet staten har ansvar for og finansierer nationalbibliografien, kommunerne har ansvar for og i hovedsagen finansierer de supplerende biblioteksdata (bibliotekskatalogiseringen) og stat og kommuner i fællesskab har ansvar for og finansierer DanBib, som er det system, der rummer disse data og kombinerer dem med beholdningsdata fra bibliotekerne. Baggrunden er, at disse opgaver er så nært sammenhængende, at det er uhensigtsmæssigt, at ansvar og finansiering er delt mellem flere aktører.

Ændringen forventes derfor at medføre en klarere og mere hensigtsmæssig styring af opgaveløsningen, når kommunerne, forventeligt via KL, sidder med den samlede finansiering og det samlede perspektiv på opgaven. Hermed kan der opnås en mere entydig styring i forhold til bestiller og udfører. Det bemærkes, at det fortsat ikke er et lovkrav, at der produceres supplerende biblioteksdata – disse produceres ud fra konkret efterspørgsel og betaling fra primært folkebibliotekerne.

I den nuværende § 16, stk. 2 bestemmes det, at staten bidrager til, at den nationale fælles bibliotekskatalog i videst muligt omfang stilles til rådighed for enhver via adgang til internettet. I praksis sker dette i dag ved, at staten finansierer Bibliotek.dk, der produceres af DBC A/S, og som giver borgerne mulighed for at søge og bestille materialer på alle biblioteker, der indgår i det almindelige lånesamarbejde. Det er ikke hensigt med bestemmelsen, at hele databasen skal stå til rådighed på nettet, men alene at det skal være muligt at bestille materialer på tværs af bibliotekerne over nettet, hvorfor bestemmelsen også angiver, at bibliotekskatalogen skal stilles til rådighed ”i videst muligt omfang”.

Det foreslås med den nye § 16, stk. 2, at kommunerne i fællesskab stiller i videst muligt omfang den nationale fælles bibliotekskatalog til rådighed for enhver ved elektronisk adgang.

Dette indebærer at kommunerne i fællesskab fremover overtager ansvar for og finansiering af, at den nationale fælles bibliotekskatalog formidles til borgerne via elektronisk adgang. Baggrunden er, at denne opgave er meget nært sammenhængende med opgaverne omkring vedligeholdelse af den nationale fælles bibliotekskatalog, hvorfor ansvar og finansiering bør findes hos samme aktør, som har ansvaret for disse opgaver. Ændringen forventes derfor at medføre en klarere og mere hensigtsmæssig styring af opgaveløsningen. Som det fremgår ovenfor, varetages opgaven i dag via portalen Bibliotek.dk på nettet, hvor brugerne kan bestille materialer fra hele den nationale fælles bibliotekskatalog til afhentning på deres lokale bibliotek. Hensigten er, at denne mulighed videreføres, men det vil være op til kommunerne i fællesskab om det fortsat skal ske fra en samlet portal, eller f.eks. via det enkelte biblioteks hjemmeside.

Det foreslås i § 16, stk. 3, at kommunerne i fællesskab stiller i videst muligt omfang den nationale fælles bibliotekskatalog til rådighed for videre brug.

I dag bruges den nationale fælles bibliotekskatalog af brugerne via Bibliotek.dk, jf. ovenfor, og af bibliotekerne selv i forbindelse med vejledning af brugerne og bibliotekernes virksomhed i øvrigt. Men i fremtiden forventes øget efterspørgsel efter data fra andre aktører, som ønsker at udvikle særlige services på baggrund heraf. I dag er der ikke udviklet nogen instrumenter, som kan give adgang til brug af data fra den nationale fælles bibliotekskatalog til f.eks. applikationer.

Baggrunden for ændringen er således primært at præcisere, at opgaven løses som de øvrige opgaver, og ændringen forventes primært at gå hånd i hånd med et øget fokus på mulighederne for at bruge data fra den nationale fælles bibliotekskatalog i andre sammenhænge.

Det foreslås i § 16, stk. 4 at kommunerne i fællesskab kan eje og drive et aktieselskab eller anden selskabsform med begrænset hæftelse med henblik på varetagelsen af opgaverne beskrevet i stk. 1-3, eller kommunerne i fællesskab kan beslutte, at KL løser opgaverne beskrevet i stk. 1-3, herunder at KL kan eje og drive et aktieselskab eller anden selskabsform med begrænset hæftelse med henblik herpå.

I dag løses opgaverne via DBC A/S, som er et aktieselskab ejet af stat og kommuner i fællesskab.

Bestemmelsen præcisere, at opgaveløsningen fortsat kan ske via DBC A/S, men tilsigter også at sikre kommunerne størst mulig fleksibilitet i opgaveløsningen ved at åbne mulighed for, at opgaven løses via en anden konstruktion – eksempelvis et udbud af opgaverne. Bestemmelsen sigter også mod at præcisere, at opgaven løses af kommunerne samlet –

hvad enten det sker via DBC A/S, en anden selskabskonstruktion eller et udbud. Opgaverne er ikke af en karakter, så de kan løses af kommunerne enkeltvis. Bestemmelsen åbner ikke mulighed for, at opgaven permanent kan henlægges som koncession hos et selskab, der ikke er i kommunalt eje (men opgaven, eller dele af opgaven, kan jf. ovenfor, udbydes).

Det foreslås i § 16, stk. 5, at kommunerne i fællesskab kan henlægge andre relevante fælleskommunale biblioteksopgaver og beslægtede opgaver til et selskab, som drives i medfør af stk. 4.

DBC A/S tilbyder også i dag en række ydelser til folkebibliotekerne ud over den nationale fælles bibliotekskatalog, f.eks. hosting, lektørudtalelser, filmstriben mv.

Det er ikke hensigten med lovforslaget, at DBC A/S skal opføre med at tilbyde disse ydelser, eller at DBC ikke fremover skal kunne udvikle tilsvarende ydelser til bibliotekerne. Derfor er det med bestemmelsen præciseret, at DBC A/S, eller et andet selskab, som kommunerne i fællesskab måttet eje og drive til at løse opgaverne vedr. den nationale fælles bibliotekskatalog, også fortsat skal kunne tilbyde denne type ydelser.

Det foreslås i § 16, stk. 6, at statslige biblioteker, der deltager i bibliotekernes almindelige lånesamarbejde, jf. § 8 og § 13, stk. 2, leverer data om deres materialebestand til den nationale fælles bibliotekskatalog og har adgang til katalogen.

Det fremgår af bibliotekslovens § 8 at staten fremmer samarbejdet i biblioteksvæsenet og virker for, at brugerne gennem folkebiblioteket har adgang til de statslige og statsstøttede bibliotekers materialer. Det fremgår af bibliotekslovens § 13, stk. 2, at et statsligt bibliotek står til rådighed for enhver for benyttelse på stedet samt udlån af materialer og deltager i bibliotekernes almindelige lånesamarbejde, såfremt opgaven indgår i forudsætningen for bevillingen til biblioteket. I praksis kræver de statslige bibliotekers deltagelse i det almindelige lånesamarbejde, at de indgår i den nationale fælles bibliotekskatalog, hvilket indebærer, at de skal levere data om deres materialebestand til katalogen. Samtidig har de statslige biblioteker også behov for selv at kunne tilgå katalogen, f.eks. i forbindelse med bestilling af materialer fra andre statslige biblioteker.

Det foreslåede stk. 6 præciserer således den nuværende praksis. Hensigten med bestemmelsen er således at sikre, at

staten fortsat kan varetage de forpligtelser, som følger af kapitel 2 i biblioteksloven, herunder visse statslige bibliotekers funktion som overcentral og de statslige bibliotekers deltagelse i det almindelige lånesamarbejde. Med henblik på at sikre, at den nationale fælles bibliotekskatalog også i fremtiden vil tilgodese de deltagende statslige bibliotekers behov indgås der en aftale mellem staten og kommunerne (repræsenteret ved KL) om inddragelse af de statslige biblioteker i den fremtidige styringsstruktur for løsningen af opgaverne.

Det foreslås i § 16, stk. 7, at Kulturministeren fastsætter regler for udarbejdelse af nationalbibliografien.

I dag finansieres udarbejdelsen af nationalbibliografien af en bevilling på finansloven, og der er indgået en aftale mellem Kulturministeriet og DBC A/S om hvorledes nationalbibliografien skal udarbejdes. I praksis administreres aftalen af Slots- og Kulturstyrelsen. Styrelsen skal bl.a. sikre, at nationalbibliografien udarbejdes efter de standarder, som Danmark internationalt har forpligtet sig til at følge. Fastsættelsen af standarderne for, hvordan nationalbibliografien skal udarbejdes, sker i dag efter almindelig aftaleret, da staten i princippet blot køber en ydelse af DBC A/S.

Hensigten med det foreslåede stk. 7 er således at sikre, at opgaven omkring udarbejdelse af nationalbibliografien fortsat løses på en måde, der sikrer den fortløbende registrering af danske udgivelser og honorerer Danmarks internationale forpligtelser samt sikrer, at opgaven omkring de nationalbibliografiske data fortsat understøtter statslige bibliotekers virksomhed.

Det forudsættes, at de nationalbibliografiske data til stadighed forbliver offentligt eje, og ikke på noget tidspunkt overgår til DBC A/S eller et andet selskab, som måtte blive etableret til at varetage opgaven.

Til § 2

Bestemmelsen fastsætter lovens ikrafttrædelsestidspunkt. Loven træder i kraft den 1. januar 2020. Ved lovens ikrafttrædelse overgår statens ejerandel af DBC A/S til KL.

Det bemærkes, at hovedloven ikke finder anvendelse på Grønland og Færøerne, og derfor indeholder denne lov ingen territorial bestemmelse.

Lovforslaget sammenholdt med gældende lov

Gældende formulering

Lovforslaget

Kapitel 2

»Kapitel 2

Statslige opgaver på biblioteksområdet.

Statslige og andre tværgående opgaver på biblioteksområdet«.

Øvrige statslige opgaver.

2. *Overskriften før §§ 16-18 affattes således:*

»Øvrige statslige og andre tværgående opgaver på biblioteksområdet«.

16. Staten afholder udgiften til udarbejdelse af Nationalbibliografien, der indgår i den nationale fælles bibliotekskatalog

Stk. 2. Staten bidrager til, at den nationale fælles bibliotekskatalog i videst mulig omfang stilles til rådighed for enhver via adgang til internet.

3. *§ 16 affattes således:*

»§ 16. Kommunerne etablerer og vedligeholder i fællesskab en database indeholdende nationalbibliografien, data om materialebestanden på Folkebiblioteker og statslige biblioteker samt evt. supplerende biblioteksdata

Stk. 2. Kommunerne i fællesskab stiller i videst muligt omfang den nationale fælles bibliotekskatalog til rådighed for enhver ved elektronisk adgang.

Stk. 3. Kommunerne i fællesskab stiller i videst muligt omfang den nationale fælles bibliotekskatalog til rådighed for videre brug.

Stk. 4. Kommunerne i fællesskab kan eje og drive et aktieselskab eller anden selskabsform med begrænset hæftelse med henblik på varetagelsen af de i stk. 1-3 beskrevne opgaver, eller kommunerne i fællesskab kan beslutte, at KL løser de i stk. 1-3 beskrevne opgaver, herunder at KL kan eje og drive et aktieselskab eller anden selskabsform med begrænset hæftelse med henblik herpå.

Stk. 5. Kommunerne i fællesskab kan henlægge andre relevante fælleskommunale biblioteksopgaver og beslægtede opgaver til et selskab, som drives i medfør af stk. 4.

Stk. 6. Statslige biblioteker, der deltager i bibliotekernes almindelige lånesamarbejde, jf. § 8 og § 13, stk. 2, leverer data om deres materialebestand til den fælles nationale bibliotekskatalog og har adgang til katalogen.

Stk. 7. Kulturministeren fastsætter regler for udarbejdelse af nationalbibliografien.«